

Utlåtande Rotel IV (Dnr KS 2020/857)

Motion om förskolans barngrupper – arbetsvillkoren för barn och personal

Remiss från kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Isabel Smedberg Palmqvist anför följande.

Ärendet

En motion från Tina Kratz m.fl. (V) gällande förskolans barngrupper har remitterats från kommunstyrelsen. I motionen lyfts förskolepersonalens möjlighet till kompetensutveckling och goda arbetsvillkor som grunden för en likvärdig och kompensatoriskt förskola. Vidare föreslås nio åtgärder som motionärerna anser är nödvändiga för att nå löftena om minskade barngrupper, målen i läroplanen för förskolan (Lpfö18) och målet om förbättrad arbetsmiljö i förskolan. Motionärerna föreslår nio åtgärder för att nå minskade barngrupper, målen i läroplanen för förskolan och målet om förbättrad arbetsmiljö i förskolan. De yrkar att:

- fasta vikarier anställs eller vikariepooler upprättas lokalt, a tingen på enheten eller stadsdelsnivå
- en handlingsplan för att stärka kvaliteten upprättas med fokus på att minska variationen i kvalitet mellan förskolor
- en satsning görs på validering av förskolans personal
- åtgärder görs och resurser tillförs för att minska barngruppernas storlek med max 12 barn i grupper 1-3 år och 16 barn i grupper 4-5 år

- säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög kvalitet
- definitionerna för personaltätet och barngrupperna ses över, så att det blir enhetligt över hela staden och en likvärdighet kan säkerställas
- en tidsplan för att fasa ut AVA-anställningarna upprättas
- andelen personal med specialkompetens inom området barn med särskilda behov utökas
- genomföra en större kompetensutvecklingsinsats om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar för förskolans personal

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm, Lärarförbundet Stockholm och Lärarnas riksförbund Stockholm. Lärarnas riksförbund Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att de åtgärder som föreslås i motionen till stor del redan pågår inom redan befintliga uppdrag.

Utbildningsnämnden anser att förslagen i motionen är i linje med förvaltningens arbete idag och ingår i rektors ansvar över förskoleenhetens inre organisation.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd föreslår att åtgärder inom förskolan bör ske inom ramen för befintliga uppföljningsformer.

Södermalms stadsdelsnämnd anser att det viktigaste är att skapa förutsättningar för varje förskola att organisera barngrupperna på bästa sätt så att utbildningen och undervisningen kan genomföras med hög kvalitet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att motionens förslag redan görs inom befintlig verksamhet

Kommunal Stockholm instämmer med motionens synpunkter

Lärarförbundet Stockholm ställer sig positiv till motionens förslag

Mina synpunkter

En kvalitativ förskola är en viktig nyckel för barns utveckling. Jag delar motionens ambition om goda arbetsvillkor för förskollärare och en mer likvärdig förskola. Vad gäller barngruppernas storlek så finns idag sökbara statsbidrag för att hålla dem nere. Staden uppfyller kommunfullmäktiges mål om 16 barn per grupp. Jag anser också, i likhet med flera av remissinstanserna, att barngruppernas storlek behöver bedömas utifrån flera perspektiv. Bland

annat lokalernas utformning, personaltäthet, andel legitimerade förskollärare, barngruppens sammansättning och behov. Satsningar på förskollärares pedagogiska ledarskap och förskolerektorernas ledarskap är avgörande för att upprätthålla den pedagogiska kvaliteten. Jag instämmer i remissinstansernas påpekanden om att många av motionens förslag redan är verklighet i verksamheterna idag på olika sätt. Handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare implementeras, och de redan pågående kompetensförsörjningsinsatserna som pågår inom staden fortsätter. Förskolerapporten tar varje år fram aktuella utvecklingsområdena för att förbättra såväl kvalitet som likvärdighet i förskoleverksamheten samt följer upp vilken personal som är i behov av kompetensutveckling. I och med årets budget har stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden dessutom gemensamt i uppdrag att stärka uppföljningen av underlag till förskolerapporten i för att säkerställa och utveckla det systematiska kvalitetsarbetet. I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga/-or

1. Motionen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Stockholm den **datum**

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Borgarrådet Isabel Smedberg Palmqvist

Mats Larsson

Remissammanställning

Ärendet

En motion från Tina Kratz m.fl. (V) gällande förskolans barngrupper har remitterats från kommunstyrelsen. I motionen lyfts förskolepersonalens möjlighet till kompetensutveckling och goda arbetsvillkor som grunden för en likvärdig och kompensatoriskt förskola. Vidare föreslås nio åtgärder som motionärerna anser är nödvändiga för att nå löftena om minskade barngrupper, målen i läroplanen för förskolan (Lpfö18) och målet om förbättrad arbetsmiljö i förskolan. Motionärerna föreslår nio åtgärder för att nå minskade barngrupper, målen i läroplanen för förskolan och målet om förbättrad arbetsmiljö i förskolan. De yrkar att:

- fasta vikarier anställs eller vikariepooler upprättas lokalt, antingen på enheten eller stadsdelsnivå
- en handlingsplan för att stärka kvaliteten upprättas med fokus på att minska variationen i kvalitet mellan förskolor
- en satsning görs på validering av förskolans personal
- åtgärder görs och resurser tillförs för att minska barngruppernas storlek med max 12 barn i grupper 1-3 år och 16 barn i grupper 4-5 år
- säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög kvalitet
- definitionerna för personaltäthet och barngrupperna ses över, så att det blir enhetligt över hela staden och en likvärdighet kan säkerställas
- en tidsplan för att fasa ut AVA-anställningarna upprättas
- andelen personal med specialkompetens inom området barn med särskilda behov utökas
- genomföra en större kompetensutvecklingsinsats om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar för förskolans personal

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Kommunal Stockholm, Lärarförbundet Stockholm och Lärarnas riksförbund Stockholm. Lärarnas riksförbund Stockholm har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadens förskoleverksamhet ska, i enlighet med kommunfullmäktiges budget, hålla en hög pedagogisk kvalitet och ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö. Stadsdelsnämnderna och rektorerna i verksamheten har ansvar för hur verksamheten organiseras för att på bästa sätt uppnå detta. Utbildningsnämnden samordnar frågor som är gemensamma för stadens förskolor, bland annat kompetensutvecklings- och kompetensförsörjningsinsatser.

Verktyg för vikariepool finns upphandlat i staden idag och det är rektors ansvar över den inre organisationen att göra en bedömning om fasta vikarier eller vikariepool uppfyller behovet bäst. I motionen föreslås upprättandet av en handlingsplan i syfte att stärka kvaliteten och med fokus på att minska variationen i kvalitet mellan förskolor. Stadsledningskontoret föreslår att fokus bör ligga på att fortsätta arbetet med befintliga handlingsplaner och uppföljningar istället för att upprätta en ny handlingsplan då syftet, att minska variationen i kvalitet mellan förskolor, kan säkerställas med befintliga arbetsmetoder. Den handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för förskollärare och barnskötare som togs fram 2019 ringar in tio centrala utvecklingsområden och är en grund för stadsdelsnämndernas utvecklingsområden. Därutöver lyfter den stadsövergripande förskolerapporten varje år fram aktuella utvecklingsområdena för att förbättra såväl kvalitet som likvärdighet inom såväl kommunala som fristående förskolor i Stockholms stad. Utbildningsnämnden stöttar genom sitt samordningsuppdrag stadsdelsnämnderna som ansvarar för åtgärder utifrån de utvecklingsområden som lyfts fram i såväl förskolerapporten som handlingsplanen. I den årliga stadsövergripande förskolerapporten görs en uppföljning över personal som saknar utbildning med barn, i syfte att kunna följa upp vilka personer som behöver insatser för kompetensutveckling. Idag kan stadsdelsnämnderna söka vikarieersättning för personal som studerar till förskollärare och barnskötare. Stadsledningskontoret anser att detta är exempel på redan pågående valideringssatsningar som är viktiga delar i stadens kompetensförsörjningsarbete. Fler faktorer påverkar förutsättningarna för att tillhandahålla förskoleverksamhet av hög kvalitet i en god arbetsmiljö, exempelvis personalens kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning och storlek, barnens ålder samt förskolans inne- och utemiljö. För att förbättra arbetsmiljön inom förskolan behöver alltså fler aspekter än barngruppernas storlek beaktas, exempelvis är personaltätheten viktig för detta syfte. Stadsledningskontoret anser därtill att det finns åtgärder för att minska barngruppernas storlek och att det är pågående arbete. Såväl stadsdelsnämnderna som fristående förskolor har möjlighet att söka statsbidrag för minskade barngrupper. Stadsledningskontoret kan konstatera att definitionerna för personaltäthet och barngruppernas storlek är definierade och enhetliga över hela staden och är indikatorer

beslutade av kommunfullmäktige som följs upp varje tertiäl. Definitionerna finns tydligt formulerade i stadens system för integrerade ledning och styrning (ILS) där stadsdelsnämnderna rapporterar utfallet på kommunfullmäktiges indikatorer. Majoriteten av de anställda inom stadens förskoleverksamhet är tillsvidareanställda. En liten del allmänna visstidsanställningar (AVA) finns för att kunna parera rörligt barnantal under verksamhetsåret och som stöd vid extra insatser för barn och/eller barngrupper under begränsade perioder. Stadsdelsnämnderna arbetar för att minska de allmänna visstidsanställningarna, bland annat genom att i större utsträckning använda sig av fasta vikarier och noggrann personalplanering. Stadsledningskontoret anser att de redan pågående insatser som görs för att minska antalet allmänna visstidsanställningar är tillräckliga. Att säkerställa kompetens i förskolan är en viktig faktor för att garantera en likvärdig förskola. Stadsdelsnämnderna genomför kompetenskartläggningar i samband med verksamhetsplanen varje år. Det är rektorerna som ansvarar för kontinuitet i arbetslagen. Många stadsdelsnämnder har centrala resursteam som har specialkompetens inom området barn i behov av särskilt stöd. Förslaget om att öka andelen personal som har specialkompetens samt förslaget om att genomföra en större kompetensutvecklingsinsats om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ingår i rektors ansvar att säkerställa att barn i behov av särskilt stöd får rätt stöd (8 kap. 9§ i skollagen). Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2020 följande

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen är positiv till ambitionen att stärka kvaliteten i förskolan. Att säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög kvalitet är något som förvaltningen anser ingår i förvaltningens uppdrag idag. Förvaltningen delar synen på utmaningar med personalomsättning inom förskolan. Förvaltningen ser inte att en central vikariepool löser de problem med personalomsättning som nämns i motionen. Verktyg för vikariepool finns upphandlat i staden idag och det är rektors ansvar över den inre organisationen att bedöma om behovet av fasta vikarier eller vikariepool. Förvaltningen håller med om vikten av att uppmärksamma områden för

utveckling av förskolan. Motionen föreslår en handlingsplan för att stärka kvaliteten upprättas med fokus på att minska variationen i kvalitet mellan förskolor. Den handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för förskollärare och barnskötare som utbildningsnämnden godkände år 2019 ringar in tio centrala utvecklingsområden och är en grund för stadsdelsnämndernas utvecklingsarbete. I förskolerapporten lyfts aktuella utvecklingsområden fram årligen. Stadsdelsnämnderna ansvarar för åtgärder utifrån de utvecklingsområden som lyfts fram i förskolerapporten och handlingsplanen. Utbildningsförvaltningen stödjer stadsdelsförvaltningarna i detta utvecklingsarbete. Förvaltningen anser att säkerställande av kompetens i förskolan är en viktig del i att garantera en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög kvalitet. Detta görs genom kompetenskartläggningar som stadsdelsnämnderna genomför samt genom arbete med kontinuitet i arbetslagen, vilket rektorerna ansvarar för. Förvaltningen anser att det idag finns åtgärder för att minska barngruppernas storlek. Stadsdelsnämnder och fristående förskolor har möjlighet att söka statsbidrag för minskade barngrupper, vilket förvaltningen informerar om och administrerar (för stadsdelsnämndernas räkning). Förvaltningen bedömer att barngruppers sammansättning och storlek kan variera utifrån olika förutsättningar hos personalen och förskolan. Flera faktorer påverkar förutsättningar för kvalitet såsom personalens kompetens, personaltäthet, gruppens sammansättning och antal, barnens ålder samt inne- och utomhusmiljö. Förvaltningen bedömer att tillgång till kompetent personal är viktig för barnen och kvalitetsindikatorn ”barngruppens storlek” visar detta, tillsammans med ytterligare kvalitetsindikatorer. Kvalitets-indikatorerna behöver bedömas i en helhet. Kommunfullmäktiges indikator för 2019 gällande barngruppers storlek var 16 barn. Barngrupperna i staden som helhet var 15 barn. Kommunfullmäktige hade även indikatorn ”barn per anställd” där årsmålet 2019 var 4,9 barn per anställd och stadens totala resultat var 5,1 barn per anställd. Förvaltningen bedömer därmed att fokus inte enbart bör vara att minska barngrupper i syftet att förbättra arbetsmiljön i förskolan, utan även att fokusera på personaltäthet. Barngruppernas sammansättning och storlek ingår ytterst i rektors ansvar över den inre organisationen enligt 2 kap. 10 § skollagen. Förvaltningen anser att validering av förskolans personal delvis sker idag genom kompetenskartläggning och möjlighet till vikarie-ersättning för personal som studerar till förskollärare och barnskötare. I förskolerapporten har utbildningsförvaltningen definierat förtydligande krav på bland annat personal som saknar utbildning med barn. Detta för att kunna följa upp vilka personer som behöver insatser för kompetensutveckling och vilka insatser som behövs. Det är en del i arbetet med att utveckla kompetens-kartläggningen. Förvaltningen anser att kompetenskartläggning och vikarieersättning är en viktig del av arbetet med kompetensförsörjning i staden. Förvaltningen bedömer att definitionerna av personaltäthet och barngrupper redan är definierat enhetligt över staden, då detta ingår i stadens integrerade ledning och styrning (ILS) genom stadsledningskontorets anvisningar. Många stadsdelsförvaltningar har centrala resursteam som har specialkompetens inom området barn med särskilda behov. Resurser för detta avsätts på stadsdelsnämnderna i samverkan med rektorerna, genom exempelvis

behovsprövningar. Förvaltningen bedömer att förslaget om att öka andel personal med special-kompetens och att genomföra en större kompetensutvecklingsinsats om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ingår i rektors ansvar att säkerställa att barn i behov av särskilt stöd får rätt stöd, vilket framgår i 8 kap. 9 § skollagen. Förvaltningen har inga synpunkter gällande förslaget att en tidsplan för att fasa ut AVA-anställningar ska upprättas då det inte ingår i förvaltningens ansvarsområde.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2020 följande

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning beslutar att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Rashid Mohammed (V), Anna Jonazon (V) och Karin Ploen (Fi), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningen tjänsteutlåtande daterat den 10 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar den uppfattning som framförs i motionen om att förskolan har en viktig uppgift i att skapa jämlika förutsättningar för alla barn och att en förskola med hög kvalitet också skapar förutsättningar för lärande hos barnet. Som ett led i detta har förskoleverksamheterna gemensamma teman som utgår från läroplanen och som är kopplade till det pedagogiska uppdraget; hållbar utveckling, språkutveckling och resultat och målstyrning och systematiskt kvalitetsarbete. Kompetensutveckling, utbildningsnivå och goda arbetsvillkor hänger ihop med arbetsmiljön som helhet. Det finns framtagna gemensamma utbildningsinsatser på olika nivåer i staden, bland annat har alla förskollärare genomgått en ledarutbildning för att säkerställa roll och ansvarsfördelning. Stadsdelens förskolor har under flera år arbetat med språk och barns språkutveckling. Utifrån ett ökat behov av kompetensutveckling har en handlingsplan för språkutvecklingsinsatser i Spånga-Tensta förskolor för åren 2020–2022 tagits fram. Handlingsplanen har till syfte att skapa en gemensam grund för förskolans språkutvecklande arbete samt bidra till kompetensutveckling för pedagoger. Det systematiska kvalitetsarbetet följs upp utifrån följande:

Resultatkvalitet, som rör mål och resultat, det vill säga om verksamheten uppnår det som eftersträvas. Processkvalitet, som handlar om den pedagogiska verksamhetens inre arbete, vad som sker i de processer som äger rum i förskolan. Strukturell kvalitet, som avser verksamhetens yttre villkor. Hit hör till exempel personalens kompetens, personaltäthet, barngruppernas storlek och sammansättning och material.

Servicekvalitet, som anger hur vårdnadshavarna uppfattar verksamheten, där målet är att de ska vara nöjda. Stadsdelens förskolor arbetar för att föräldrar ska vara delaktiga i och nöjda med den verksamhet som bedrivs och har haft fokus på utveckling och lärande, normer och värden, jämställdhet samt samverkan med hemmet. Detta har gett resultat då årets förskoleundersökning visar på en ökning från 83 till 87 procent nöjda vårdnadshavare jämfört med föregående år. Personalen har en avsatt pedagogisk utvecklingstid (PUT-tid) för att säkerställa möjlighet till förskolläroplanering och skapa strukturella förutsättningar inom respektive förskola. Som stöd i det arbetet har

verksamheterna tillgång till stödfunktioner såsom HR-strateg, ekonomicontroller och verksamhetscontroller. Förvaltningen anför därutöver följande svar på de yrkanden som

motionärerna för fram:

-fasta vikarier anställs eller vikariepooler upprättas lokalt, antingen på enheten eller på stadsdelsnivå

Förskoleenheterna har redan idag olika grad av egna vikariepooler, som består av personer med god kännedom om verksamheten och som de kan ringa in till förskolan med kort varsel. Bemanningföretag anlitas främst under vintersäsongen när sjukdom och vård av barn hos ordinarie personal och timvikarier är som störst. Förvaltningens förskolor anlitar i dessa fall de bemanningföretag som staden upphandlat.

-en handlingsplan för att stärka kvaliteten upprättas med fokus på att minska variationen i kvalitet mellan förskolor

Arbetet med att stärka kvaliteten och öka likvärdigheten mellan förskolorna är en ständigt pågående process och en del av det systematiska kvalitetsarbetet, bland annat utifrån handlingsplanen förbättrad arbetsmiljö för förskollärare och barnskötare.

Förskolorna arbetar också utifrån verktyget ”Mål och resultat i förskolan” (MoRs), där förskolans pedagogiska verksamhet följs upp med syftet att säkerställa att barns lärande främjas utifrån de intentioner som finns i läroplanen.

-en satsning görs på validering av förskolans personal

Förvaltningen har en låg andel utbildad personal som arbetar i förskolorna. Den personal som inte är utbildad har fortlöpande möjlighet att utbilda sig till barnskötare.

Barnskötare erbjuds möjlighet till att utbilda sig till förskollärare och att gå fördjupningsutbildningar som är avsedda för barnskötare. Staden stöder utbildning av barnskötare till förskollärare och möjliggör även studier på arbetstid genom att vikarieersättning från utbildningsnämnden utgår till förskolan.

-åtgärder görs och resurser tillförs för att minska barngruppernas storlek med max 12 barn i grupper 1-3 år och max 16 barn i grupper 4- 5 år

Sökbara statsbidrag för mindre barngrupper möjliggör att antalet barn i grupperna hålls ner. Barngrupperna inom förskolan i stadsdelsområdet organiseras utifrån lokalernas utformning och utifrån den pedagogiska verksamheten som bedrivs i lokalerna. Förvaltningens förskolor är därför indelade i olika typer av grupper, såsom 1-5 år, 1-3 år, 4-5 år samt åldershomogent. 45 procent av förskolorna i stadsdelsområdet har 1-2 avdelningar. De mindre förskoleenheterna organiseras ofta i 1-5 års grupper eller 1-3 år och 4-5 år för bäst resursutnyttjande. Därutöver kan vårdnadshavarnas önskemål och valfrihet, barnomsorgsgarantin, barnets eget behov samt syskonförtur påverka barngruppernas storlek. Förskolorna har i snitt 11, 9 barn per barngrupp, vilket är under kommunfullmäktiges mål om 16 barn per grupp.

-säkerställa en likvärdig förskola som är trygg, säker och håller hög kvalitet

Pågående arbete följs upp i ordinarie systematiskt kvalitetsarbete. För att säkerställa att alla barn ges möjlighet till en likvärdig förskola organiseras förskolorna så att den pedagogiska verksamheten leds och planeras av förskollärare.

-definitionerna för personaltätet och barngrupperna ses över, så att det blir enhetligt över hela staden och en likvärdighet kan säkerställs

Integrerat ledningssystem, ILS, är det stadsgemensamma system för ledning och uppföljning av verksamheterna i Stockholms stad. Systemet bidrar till att verksamheterna använder gemensamma begrepp och en gemensam uppföljning av verksamheterna för att nå en likvärdighet och en enhetlighet. Varje förvaltning redovisar antalet barn per grupp och barn per anställd i stadsövergripande indikatorer som följs upp centralt i staden av stadsledningskontoret. Det finns ett gemensamt mål om högst 16 barn per grupp och 4,9 barn per anställd.

-en tidsplan för att fasa ut AVA-anställningar upprättas

Majoriteten av de anställda inom förskoleverksamheterna i förvaltningen har en tillsvidareanställning. En liten del med visstidsanställning finns för att kunna parera rörligt barnantal och vid behov av extra insatser för barn/barngrupper under begränsade perioder.

-andelen personal med specialkompetens inom området barn med särskilda behov utökas

Inom förvaltningen finns ett stödteam som inrättades under 2018 och som består av psykolog, talpedagog och specialpedagoger. Stödteamet jobbar verksamhetsnära och integrerat på enheterna för att ge barn i behov av särskilt stöd förutsättningar till omsorg, utveckling och lärande samt ger löpande handledning och fortbildning till personalen. Stödteamet stöttar förskolorna så att alla barn får samma förutsättningar till en likvärdig utbildning.

-genomföra en större kompetensutvecklingsinsats om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar för förskolans personal

Förvaltningens stödteam med specialpedagoger och psykolog utbildar och handleder personalen när det gäller barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Som medarbetare i förvaltningen och i staden finns också möjligheter till fortbildning och kompetensutveckling genom exempelvis Pedagog Stockholm. På plattformen, som utbildningsförvaltningen står bakom, finns den samlade informationen om kompetensutveckling för de som arbetar med ett pedagogiskt uppdrag i Stockholms stad.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2020 följande

Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Reservation anfördes av Tina Kratz (V), *bilaga 1*.

Skarpnäck stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 16 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med motionens utgångspunkt om att kompetent personal är en viktig grund i förskolan, bland såväl fasta anställda som vikarier. För att möta behovet av vikarier inom förvaltningen har samtliga förskoleenheter egna vikarielistor som de använder sig av. Tillgången till vikarier varierar dock under året och även med anledning av pandemin, som i perioder inneburit att det funnits ett överskott av personal i vissa verksamheter. Förvaltningen ser det dock som viktigt att i möjligaste mån ha av förskolan och barnen kända vikarier, för att skapa kontinuitet och säkerställa en trygg verksamhet av god kvalitet. Förvaltningen instämmer med motionärens synpunkt på att ha så få AVA-anställningar som möjligt, vilket också är den inriktningen som råder. Det är förvaltningen grundprincip att alltid erbjuda personal heltid och tillsvidareanställning. I vissa fall bedöms det vara befogat med AVA-anställning och inom förskolan så kan det bland annat handla om verksamhetsstöd för barn med särskilda behov. Anställningsformen ska då vara koncentrerad kring den typen av uppdrag. Förvaltningen har en stödenhet som arbetar riktat till personal såväl som barn och föräldrar, med fokus på att ge individanpassat stöd till föräldrar och personal, såväl som anpassat stöd till arbetslag. Kompetensen inom stödenhet består av erfarna specialpedagoger, familjehandlare och psykolog. Personalen inom stödenheten utbildar och stöttar förskolans personal för att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa samt bemöta barn med olika former av stödbehov. Uppföljning har visat att samtliga ansökningar om verksamhetsstöd såväl som övriga insatser till personal har kunnat mötas. Under året har det flesta utbildningsinsatser som stödenheten kan erbjuda ställts in på grund av covid-19. Förhoppningen är att, i första hand, kunna genomföra dessa under våren 2021 då det finns hög kompetens kring barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som behöver spridas inom förskolornas enheter. Dock välkomnar förvaltningen utbildningsinsatser som kan leda till att vidare utveckla kompetensen hos personalen. Förvaltningen delar även motionens utgångspunkt om vikten av kvalitetssäkring inom förskolan. I nuläget följs förskolor, inklusive arbetslag, upp på olika sätt för att skapa enhetlighet i bedömning av resultat och måluppfyllelse i relation till stadens övergripande målsättning om likvärdighet och kvalitet i förskolorna. Som exempel sker detta genom diskussion och analys av underlag och arbetssätt i nätverksforum, skriftliga redovisningar i form av förskolerapport, tertialrapportering med indikatorer gällande bland annat barngrupper, upplevd nöjdhet och andel legitimerade lärare, vilka bedöms ge förbättrade möjligheter för kvalitetsutveckling och likvärdighet. Inom staden finns även handlingsplanen för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare, där bland annat förskollärarnas planerings- och utvecklingstid skapar grundläggande förutsättningar för det pedagogiska arbetet och frånvarohantering ingår som fokusområden. Förvaltningen ser därför att stadens fokus på att säkerställa god kvalitet inom förskolan bör ske inom ramen för befintliga uppföljningsformer som leds av utbildningsnämnd och stadsledningskontor.

Ekonomiska förutsättningar

För att kunna möta åtgärden om minskade barngrupper skulle det krävas att det anställs fler förskollärare och anordnas fler lokaler, vilket innebär ökade kostnader för

förvaltningen. Sedan våren har barnens närvaro i förskola minskat, och mindre barngrupper skulle kunna innebära behov av sammanslagning under vissa sjukdomsperioder, då det skulle finnas för få barn.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 december 2020

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Charlotte Lilja Pittuco (V) och Elis Wibacke (V) Antonia Simon (Fi), *bilaga 1*.

Södermalm stadsdelsförvaltning tjänsteutlåtande daterat den 5 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen håller med det som lyfts fram i motionen om vikten av kvalitetssäkrade förskolor. Genom förskolornas systematiska kvalitetsarbete där uppföljning och analys av resultat ingår ges förutsättningar för en likvärdig förskola med hög kvalitet. Södermalms kommunala förskolors organisation driver och utvecklar det systematiska kvalitetsarbetet genom en beslutad gemensam struktur som bland annat innehåller ett pedagogiskt årshjul och dokumentationsmallar i Skolplattformens modulpedagogisk bedömning där grupplärande och individuellt lärande synliggörs. Forskning visar att mindre barngrupper skapar möjligheter att arbeta utifrån läroplanens intentioner framförallt i grupperna med de yngre barnen. Förvaltningen menar att barngruppernas storlek behöver bedömas utifrån flera perspektiv. Bland annat lokalernas utformning, personaltäthet, andel legitimerade förskollärare, barngruppens sammansättning och behov. Det viktigaste är att skapa förutsättningar för varje förskola att organisera sina barngrupper på det bästa sätt så att utbildningen och undervisningen kan genomföras med hög kvalitet. Förvaltningens kommunala förskolor har även möjlighet att få stöd av specialpedagoger, psykolog och socionom som tillhör förskoleavdelningens stödenhet. Under året har även en särskild kompetensutvecklingsåtgärd inom neuropsykiatriska funktionsnedsättningar genomförts. Förskoleavdelningen har också en utvecklingsenhet som stödjer förskolorna i deras pedagogiska utveckling. I förvaltningen fortsätter arbetet med att öka antalet legitimerade förskollärare och en gemensam överenskommelse för pedagogisk utvecklingstid (PUT) håller på att införas för legitimerade förskollärare i de kommunala förskolorna. Syftet med överenskommelsen är att skapa en likvärdig undervisning för alla barn i förskolan och likvärdiga förutsättningar för alla legitimerade förskollärare. Förvaltningen arbetar för att minska AVA-anställningarna främst genom att använda fasta vikarier och noggrann personalplanering. Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Läraryrket Stockholm

Läraryrket Stockholm yttrande daterat den 21 december 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Läraryrket Stockholm har tagit del av innehållet i motionen och vi ställer oss bakom många av de lagda yrkandena. Vi ställer oss positiva till andan i motionen som innehåller förslag till förbättringar som enligt oss skulle bidra till en mer likvärdig förskola. Många av de lagda yrkandena kan bidra till en förbättrad arbetsmiljö och ett mer hållbart arbetsliv för vår medlemsgrupp inom förskolan. Att anställa fasta vikarier, säkerställa kvalitet, minska barngruppernas storlek, öka kompetensutveckling inom området barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer samt att utöka specialkompetensen för barn med särskilda rättigheter är områden som vi i Läraryrket Stockholm ofta lyfter fram som särskilt viktiga. Detta sammantaget med att definitionerna för personaltätthet och för vad som räknas som en barngrupp får en likvärdig betydelse anser vi är viktigt. Det bidrar till en kvalitativ förskola med likvärdig utbildning för barnen och en god arbetsmiljö för lärarna i den. AVA anställningar är vår medlemsgrupp inom förskolan sällan omfattad av men som facklig organisation ställer vi oss bakom trygga anställningar som är grunden i ett sunt arbetsliv.

Kommunal Stockholm

Kommunal Stockholm yttrande daterat den 19 november 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Mycket av de som motionen tar upp har kommunal arbetat med under flera år. Vår uppfattning är att kvalitén stärks med kontinuerlig personalgrupp, fasta vikarier är en förutsättning för det. Kommunal ställer sig positiva valideringar om syftet inte enbart är att byta yrkestitel. Barngruppernas storlek har det länge varit en prioriterad fråga för kommunal. Vår uppfattning är att rimliga grupper är en förutsättning för förskolan att klara sitt uppdrag gällande kvalitet i både pedagogik och omsorgsarbetet. Kompetensutvecklingsbehovet för de som arbetar med barn i behov av särskilt stöd har länge varit eftersatt och behöver, precis som motionären skriver, utökas.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnd

Reservation anfördes av Tina Kratz m.fl (V) enligt följande.

1. Att utbildningsnämnden tillstyrker motionen om att förbättra arbetsvillkoren för förskolans barn och personal.

1. Att därutöver anför följande:

Avsikten med motionen är att förbättra förutsättningarna för personalen och rektorerna eftersom vi är mycket oroad över de rapporter om hög arbetsbelastning och om samvetsstress som vi fått oss till del. Det är än mer akut nu efter den ökade arbetsbelastning som pandemin inneburit. Sjukfrånvaron är hög bland personalen – och om vi vill kunna behålla den personal vi nu har behöver vi ta rapporterna om en för hög belastning på allvar. Det är därför dags att majoriteten tar ansvar för den här situationen och ger förskolan de resurser som krävs för att klara av det viktiga uppdrag som den har. Barnens tid i förskola är viktig och spelar en avgörande roll för deras livslånga lärande. Med en målmedveten satsning på förskolan som ger förutsättningar till den personalförstärkningen som förvaltningen nämner kan vi antligen komma tillrätta med de allt för stora barngrupperna, eftersom det endast är genom att anställa fler förskollärare och barnskötare som man kan minska barngruppernas storlek och öka personaltätheten. Vi anser att det är avgörande för att kunna upprätthålla och behålla en hög kvalitet på stadens förskolor. Vi vill betona att vi talar om den faktiska storleken räknat som ett snitt över året. Med Vänsterpartiets budget visar vi att det är möjligt att göra just det. Men det är även precis som förvaltningen skriver Vi är medvetna om stadens handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare, och vi instämmer med förvaltningen att den är ett mycket bra verktyg för att förbättra situationen. Att exempelvis förskollärarnas planerings- och utvecklingstid förtydligats och förstärkts är viktiga roll för verksamheternas kvalitet. Men det förutsätter även att det görs åtgärder som minskar den höga sjukfrånvaron och de stora barngrupperna, det finns i nu-läget risk att planerings- och utvecklingstiden begränsas. Vi ser framemot att följa hur det utvecklats och i hur stor grad man kan följa det uppgjorda avtalet. Vi anser även att stadsdelarna borde kunna upprätthålla en organisation med fasta vikarier eller vikariepooler lokalt upprättade. Vinsterna med en sådan är flera då det ökar lugnet för både den personal som är sjukfrånvarande att veta att man inte sätter sina kollegor och barnen i en svår sits och för förskolan där vikarien som täcker upp har god kännedom om verksamheten och barnen. En vikariepool ger även en tryggare anställning för vikarierna och de får även möjlighet att del av kompetensutveckling mm. Det är allt sammantaget positiva effekter som naturligtvis

även kommer barnen till dels. Det är mycket bra att förvaltningen grundprincip är att alltid erbjuda personal heltid och tillsvidareanställning. Vi anser dock att det även vid verksamhetsstöd för barn med särskilda behov borde vara möjligt att undvika en AVA-anställning. Vi är införstådda med att stödet är avsett till hela verksamheten eller den aktuella avdelningen och inte specifikt det enskilda barnet med särskilda behov, men det sätts in när det krävs mer stöd. Vi anser även att det med tanke på att det är extra viktigt att den förstärkning som tillkommer till verksamheten borde ha kompetens och kännedom om verksamheten. I en så stor organisation som en stadsdels förskolor utgör borde det vara möjligt att hitta ett sätt att anställa även denna personal. Det kommer alltid finnas behov av verksamhetsstöd till några av förskolor. Den stödenhet som arbetar riktat till personal såväl som barn och föräldrar, med fokus på att ge individanpassat stöd till föräldrar och personal, såväl som anpassat stöd till arbetslag som vi har i Skarpnäck är oerhört viktig. Att samla en kompetensav er farna specialpedagoger, familjehandlare och psykolog skapar goda förutsättningar att skapa likvärdighet. Vi vill gärna se liknande enheter i fler stadsdelar. Det skulle vara ett bra sätt att öka andelen personal med ökad kompetens om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Spånga-Tensta Stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Rashid Mohammed (V) och Anna Jonazon (S) och tjänstgörande ersättaren Karin Ploen (FI) enligt följande.

1. Att nämnden tillstyrker motionen om att förbättra arbetsvillkoren för förskolans barn och personal
2. Att därutöver utöver anföra

Det är glädjande att förvaltningen delar den uppfattning som framförs i motionen om att Förskolan har en viktig uppgift i att skapa jämlika förutsättningar för alla barn. Och att en förskola med hög kvalitet också skapar förutsättningar för lärande hos barn. Avsikten med motionen är att förbättra förutsättningarna för personalen och rektorena eftersom vi är mycket oroade över de rapporter om hög arbetsbelastning och om samvetsstress som vi fått oss till del. Det är än mer akut nu efter den ökade arbetsbelastning som pandemin inneburit. Sjukfrånvaron är hög bland personalen – och om vi vill kunna behålla den personal vi nu har behöver vi ta rapporterna om en för hög belastning på allvar. Det är därför dags att majoriteten tar ansvar för den här situationen och ger förskolan de resurser som krävs för att klara av det viktiga uppdrag som den har. Barnens tid i förskola är viktig och spelar en avgörande roll för deras livslånga lärande. Med en målmedveten satsning på förskolan som ger förutsättningar till den personalförstärkning som förvaltningen nämner kan vi äntligen komma tillrätta med de allt för stora barngrupperna, eftersom det endast är genom att anställa

fler förskollärare och barnskötare som man kan minska barngruppernas storlek och öka personaltätheten. Vi anser att det är avgörande för att kunna upprätthålla och behålla en hög kvalitet på stadens förskolor. Vi vill betona att vi talar om den faktiska storleken räknat som ett snitt över året. Med vänsterpartiets budget visar vi att det är möjligt att göra just det. Vi är medvetna om stadens handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare, och vi instämmer med förvaltningen att den är ett mycket bra verktyg för att förbättra situationen. Att exempelvis förskollärarnas planerings- och utvecklingstid förtydligats och förstärkts är viktig roll för verksamheternas kvalitet. Men det förutsätter även att det görs åtgärder som minskar den höga sjukfrånvaron och de stora barngrupperna, det finns i nuläget-läget risk att planerings- och utvecklingstiden begränsas. Vi ser fram emot att följa hur det utvecklats och i hur stor grad man kan följa det uppgjorda avtalet. Vi anser även att stadsdelarna borde kunna upprätthålla en organisation med fasta vikarier eller vikariepooler lokalt upprättade. Vinsterna med en sådan är flera då det ökar lugnet för både den personal som är sjukfrånvarande att veta att man inte sätter sina kollegor och barnen i en svår sits och för förskolan där vikarien som täcker upp har god kännedom om verksamheten och barnen. En vikariepool ger även en tryggare anställning för vikarierna och de får även möjlighet att del av kompetensutveckling mm. Det är allt sammantaget positiva effekter som naturligtvis även kommer barnen till dels. Det är mycket bra att förvaltningen grundprincip är att alltid erbjuda personal heltid och tillsvidareanställning. Vi anser dock att det även vid verksamhetsstöd för barn med särskilda behov borde vara möjligt att undvika en AVA-anställning. Vi är införstådda med att stödet är avsett till hela verksamheten eller den aktuella avdelningen och inte specifikt det enskilda barnet med särskilda behov, men det sätts in när det krävs mer stöd. Vi anser även att det med tanke på att det är extra viktigt att den förstärkning som tillkommer till verksamheten borde ha kompetens och kännedom om verksamheten. I en så stor organisation som en stadsdels förskolor utgör borde det vara möjligt att hitta ett sätt att anställa även denna personal. Det kommer alltid finnas behov av verksamhetsstöd till några av förskolor. Den stödenhet som arbetar riktat till personal såväl som barn och föräldrar, med fokus på att ge individanpassat stöd till föräldrar och personal, såväl som anpassat stöd till arbetslag som vi har i Skarpnäck är oerhört viktig. Att samla en kompetens av erfarna specialpedagoger, familjehandlare och psykolog skapar goda förutsättningar att skapa likvärdighet. Vi vill gärna se liknande enheter i fler stadsdelar. Det skulle vara ett bra sätt att öka andelen personal med ökad kompetens om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar".

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Reservation anfördes av Tina Kratz (V) enligt följande.

1. Att nämnden tillstyrker motionen om att förbättra arbetsvillkoren för förskolans barn och personal

2. Att därutöver utöver anföra

Skarpnäcks kommunala förskolor håller en hög kvalitet och är mycket omtyckta av barn och vårdnadshavare. Avsikten med motionen är att förbättra förutsättningarna för personalen och rektorerna eftersom vi är mycket oroade över de rapporter om hög arbetsbelastning och om samvetsstress som vi fått oss till del. Det är än mer akut nu efter den ökade arbetsbelastning som pandemin inneburit. Sjukfrånvaron är hög bland personalen – och om vi vill kunna behålla den personal vi nu har behöver vi ta rapporterna om en för hög belastning på allvar. Det är därför dags att majoriteten tar ansvar för den här situationen och ger förskolan de resurser som krävs för att klara av det viktiga uppdrag som den har. Barnens tid i förskola är viktig och spelar en avgörande roll för deras livslånga lärande. Med en målmedveten satsning på förskolan som ger förutsättningar till den personalförstärkning som förvaltningen nämner kan vi antligen komma tillrätta med de allt för stora barngrupperna, eftersom det endast är genom att anställa fler förskollärare och barnskötare som man kan minska barngruppernas storlek och öka personaltätheten. Vi anser att det är avgörande för att kunna upprätthålla och behålla en hög kvalitet på stadens förskolor. Vi vill betona att vi talar om den faktiska storleken räknat som ett snitt över året. Med vänsterpartiets budget visar vi att det är möjligt att göra just det. Men det är även precis som förvaltningen skriver Vi är medvetna om stadens handlingsplan för förbättrad arbetssituation för förskollärare och barnskötare, och vi instämmer med förvaltningen att den är ett mycket bra verktyg för att förbättra situationen. Att exempelvis förskollärares planerings- och utvecklingstid förtydligats och förstärkts är viktiga roll för verksamheternas kvalitet. Men det förutsätter även att det görs åtgärder som minskar den höga sjukfrånvaron och de stora barngrupperna, det finns i nu-läget risk att planerings- och utvecklingstiden begränsas. Vi ser framemot att följa hur det utvecklats och i hur stor grad man kan följa det uppgjorda avtalet. Vi anser även att stadsdelarna borde kunna upprätthålla en organisation med fasta vikarier eller vikariepooler lokalt upprättade. Vinsterna med en sådan är flera då det ökar lugnet för både den personal som är sjukfrånvarande att veta att man inte sätter sina kollegor och barnen i en svår sits och för förskolan där vikarien som täcker upp har god kännedom om verksamheten och barnen. En vikariepool ger även en tryggare anställning för vikarierna och de får även möjlighet att del av kompetensutveckling mm. Det är allt sammantaget positiva effekter som naturligtvis även kommer barnen till dels. Det är mycket bra att förvaltningen grundprincip är att alltid erbjuda personal heltid och tillsvidareanställning. Vi anser dock att det även vid verksamhetsstöd för barn med särskilda behov borde vara möjligt att undvika en AVA-anställning. Vi är införstådda med att stödet är avsett till hela verksamheten eller den aktuella avdelningen och inte specifikt det enskilda barnet med särskilda behov, men det sätts in när det krävs mer stöd. Vi anser även att det med tanke på att det är extra viktigt att den förstärkning som tillkommer till verksamheten borde ha kompetens och kännedom om verksamheten. I en så stor organisation som en stadsdels förskolor utgör borde det vara möjligt att hitta ett sätt att anställa även denna personal. Det kommer alltid finnas behov av verksamhetsstöd till några av förskolor. Den stödenhet som arbetar riktat till personal såväl som barn och föräldrar, med fokus på att ge individanpassat stöd till föräldrar och personal, såväl som anpassat stöd till arbetslag som vi har i Skarpnäck är oerhört viktig. Att samla en kompetens av er farna specialpedagoger, familjehandlare och psykolog skapar goda förutsättningar att skapa likvärdighet. Vi vill gärna se liknande

enheter i fler stadsdelar. Det skulle vara ett bra sätt att öka andelen personal med ökad kompetens om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Charlotte Lilja Pittuco (V) och Elis Wibacke (V) Antonia Simon (Fi), enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen

2. Att därutöver anföra följande:

Motionen lyfter flera konkreta förslag för en förbättrad arbetsmiljö i förskolan, bland annat att fasta vikarier anställs eller att vikariepooler upprättas (exempelvis på stadsdelsnivå), att definitionerna för personaltäthet och barngrupperna ses över för att skapa enhetlighet över hela staden, samt att andelen personal med specialkompetens inom området barn med särskilda behov utökas. Centralt är att åtgärder vidtas för att minska barngruppernas storlek till max 12 barn i grupper 1–3 år och max 16 barn i grupper 4–5 år, vilket också framgår av Vänsterpartiets förslag till budget för staden 2021. Även förvaltningen påpekar att forskning visar att mindre barngrupper skapar möjligheter att arbeta utifrån läroplanens intentioner, inte minst bland yngre barn. De aspekter som beskrivs i motionen är med andra ord relevanta att belysa såväl på Södermalm som i övriga staden och därför tillstyrker vi motionen.